

Randbøl Sogns

Lokalarkiv og Museumsforening

Nyt om Gammelt

nr. 81 oktober 2022

Bananer har ikke altid været en selvfølge - og bliver det måske heller ikke i fremtiden

Af Svend Aage Hansen

"Når der kommer en båd med bananer,
så har vi glemt alle sorger og savn.
Og den kan komme langt førend vi aner
og lægge til i en ventende havn.
Den vil vi hilse med flag og med faner,
vi går og længes hver dag i vor by,
for når der kommer en båd med bananer,
så har vi solskin og sommer på ny!"

Sådan lød omkvædet af en sang, der var populær lige efter 2. Verdenskrig, da der i den periode ikke kunne fremskaffes denne eksotiske frugt.

Mit første møde med bananer husker jeg tydeligt, og jeg vil her berette om den lidt specielle hændelse. Kort efter krigens afslutning var min mor og far, Agnethe og Harry Hansen, taget en tur til Holland. Far var foruden tømrer også autodidakt maler og interesserede sig for malerkunst, og de besøgte derfor forskellige museer, hvor de så malerier af Rembrandt og forskellige andre af de gamle mestre.

Da de kom hjem og efter en glædelig genkomst lukkede deres kuffert op, så lå der et par gule bananer. "Den må du få, Svend Aage". Jeg blev meget glad, tog bananen og løb ud på vores græsplæne. Der stimlede nu ret hurtigt en mindre skare rollinger sammen. "Se, Svend Aage har en banan". Da bananer jo er bådformede, tog jeg nu bananen og løb rundt i haven, idet jeg med store armsving illuderede en båd, der sejlede i luften.

Og hele den efterhånden lidt større skare, der lynhurtigt havde opdaget den sensationelle banan, fulgte nu efter mig i samlet trop.

På et tidspunkt stoppede jeg op og begyndte at skrælle bananen. Jeg tog herefter en lille bid af den.

"Hvordan smager den?", blev der ivrigt spurgt fra flokken. "Den smager som en banan", svarede jeg. De andre havde jo aldrig smagt bananer, men kun hørt om dem.

"Åh, må jeg ikke godt smage?" udbrød nu én fra flokken. "Jo, men kun en lille bid", svarede jeg. Derefter blev der råbt "og mig – og mig". "Ja, men kun en lille bid, da der også skal være til de andre".

Det var første gang, vi smagte bananer, og for os børn var det en uforglemmelig oplevelse.

Senere begyndte der at komme bananer i de danske butikker, og i dag er de helt almindelige i hverdagen. Dengang havde ingen i overflod, men vi sultede ikke.

Det var en herlig tid.

Indtil for nylig har bananer hørt til daglig spise i Danmark. Da vi nu er begyndt at tænke på klimaudfordringer - og måske hellere vil spise lokal frugt end fx bananer fra Sydamerika, kan det være, at bananer igen bliver en sjælden og eksotisk spise. (Red. bemærkn.).

En ”hyldest” til landbruget

Tekst: Svend Aage Hansen

Foto: Julius Guttesen

Jeg vil her berette lidt om landsbyen Randbøl, der jo som bekendt har givet navn til vores sogn, nemlig ”Randbøl sogn”. Det er helt naturligt, da kirken ligger der.

Når man nordfra ad ”Hærvejen” kører gennem Randbøl, mødes øjet af en række markante bygninger først og fremmest kirken, der stammer fra år 1180. Over for kirken ligger den tidligere hærvejskro Randbølgård, og lidt længere henne ad vejen, på modsatte side, kommer man forbi først præstegården og derefter spejderhuser i den gamle stationsbygning. I krydset Hærvejen / Ahornvej / Rygbjergvej ligger det gamle mejeri, som af de nuværende ejere er blevet flot istandsat og reddet fra at blive en ruin, som det var ved at udvikle sig til.

Den restaurering blev belønnet med bygningsbevaringsprisen 2021 ved et arrangement, hvor bestyrelsen for RSLM deltog, (omtalt i ”Nyt om gammelt aug. 2022).

Alle disse bygninger har det tilfælles, at de bliver holdt i god stand, kalket jævnligt – og i det hele taget holdt vedlige, så bl.a. hærvejsvandrere får et godt indtryk af den lille landsby.

Men, og der er et men: Disse bygninger af forskelligt udseende er trods alt døde ting uden liv.

Hvis man vil se liv i Randbøl, så skal man køre fra Vandel mod Randbøl. Her mødes øjet af den flotteste malkekvægsbesætning af racen ”rødbroget Holstein”, der her på den grønne mark og med Firehøje som baggrund roligt går og græsser. Det er en sand lise for øjet at betragte disse sunde, flotte dyr. Dyrene ejes af et hollandsk ægtepar, der efterhånden har boet på Randbøl Vestergård i en længere årrække, som har fremavlet denne besætning, der efter min mening forskønner hele egnen og giver liv på marken. Dette er et syn, man ikke ser de steder, hvor køerne går i store løsdriftsstalde og aldrig kommer ud derfra.

Man kan undres over den hetz, der i øjeblikket køres mod landbruget. Vi skal ikke have svineavl, kvægbesætningerne skal minimeres voldsomt, og man eksperimenterer med at lave bøffars af sojaskrå. Men det er de nævnte dyr, der giver os flæskesteg, bacon foruden mælk, smør og ost. Da vi frembringer mere af de produkter, end vi kan spise, bliver der en hel del til eksport, som den slunkne statskasse godt kan bruge.

Hvad er en bøv med løg uden oksekød? Hvad er en frikadelle uden kalve- og svinekød, og hvad er persillesovs uden stegt flæsk? (Valgt som Danmarks nationalret).

Rejsebiografen

Af Svend Aage Hansen

I årene efter 2. Verdenskrig – og en hel del år derefter – kom der månedligt en såkaldt rejsebiograf til Vandel. Den viste film inde i krosalen. Her var der sat stole og bænke op i lange rækker, hvor publikum kunne sidde. Lærredet var opspændt ud mod købmandens ejendom, og filmen blev vist ude fra en lille karnap-tilbygning, hvorfra filmen gennem et hul i muren tonede frem på lærredet. Jeg kan ikke huske, hvor biografdirektøren kom fra, men hans navn var ”Brun”. Lige inden for døren sad hans kone og tog imod betalingen fra diverse biografgængere.

Der var både en børneforestilling – og senere en forestilling, der var forbudt for børn. De viste film var som regel i Morten Korch-genren, eller soldaterkammerater-do.

Man kunne også ved indgangen købe et lille hæfte, et såkaldt program, der fortalte lidt om, hvad filmen handlede om og om, hvilke skuespillere, der medvirkede i den.

Gennem rejsebiografen blev vi underholdt ude i de små landsbyer. Der var ikke så mange, der tog ind til de større byer som Grindsted og Vejle for at komme i biografen.

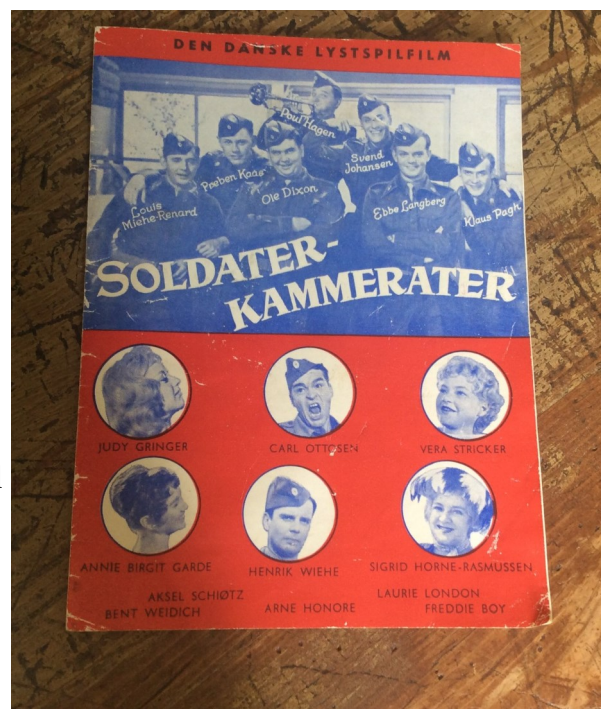
Jeg erindrer tydeligt et par film, der gjorde et stærkt indtryk på mig. Engang, da jeg havde set børneforestillingen og her brugt mine medbragte spareskillinger, kom der senere på aftenen en krigsfilm. Den ville jeg også gerne se, men ingen penge = ingen adgang. I øvrigt var filmen forbudt for børn, og jeg var dengang lige under ”spærregrænsen”.

Jeg fik nu et lyst indfald: Når lyset blev slukket, og Brun gik ud ad bagindgangen for at sætte filmen i gang, var der et øjebliks pause, og i den pause benyttede jeg mig af chancen til lige at åbne døren på klem og smutte ind og sætte mig til rette på bageste række.

Det viste sig, at filmen handlede om en tysk læge, der arbejdede på østfronten, og sygepasserne kom slæbende med sårede soldater ind på operationsbordet, hvor de fik amputeret både arme og ben (i lighed med, hvad der dagligt sker i dag i Ukraine!) Da sank jeg ned i sædet, og koldsveden sprang frem på min pande. Der forstod jeg til fulde, hvorfor netop denne film var forbudt for børn.

En anden film, der gjorde et uudsletteligt indtryk på mig, var ”De fem brødre Sullivan”. Temaet i filmen er taget fra en sandfærdig historie, hvor den amerikanske flåde efter angrebet på ”Pearl Harbour” uden at tænke over det, eller af ubetænksomhed, havde anbragt 5 brødre (Sullivan) på samme skib. Skibet blev sænket i et stort søslag, og alle fem brødre omkom.

Samme historie var inspiration til den senere så kendte film ”Saving private Ryan” med Tom Hanks i hovedrollen. Handlingen i denne har ikke direkte bund i virkeligheden. Opmærksomme seere lægger dog mærke til, at der i begyndelsen af filmen udspiller sig en scene, hvor nogle officerer står og beslutter, at da tre af fire brødre er dræbt i krigen, skal den fjerde og sidste hjem til sin mor i god behold. En af officererne siger: ”Vi skal ikke ud – ligesom til fru Sullivan - og fortælle, at alle hendes sønner er faldet i kamp”. Filmen slutter med, at de fire brødre går ind i lyset, som skal illudere paradiset. Deres lillebror, der altid kom lidt bagefter de andre, kommer løbende bagfra for at indhente de andre, idet han råber ”vent på mig!”

**Randbøl Sogns Lokalarkiv og Museumsforening
inviterer til generalforsamling
fredag, den 18. november 2022 kl. 17.00 – 18.00
på Randbøldal Camping**

Dagsorden:

Valg af dirigent

Formandens beretning

Aflæggelse af revideret regnskab

Fastlæggelse af kontingent for det kommende år

Bestyrelsen foreslår, at kontingentet hæves til:

Enlige: Kr. 100,-, par: Kr. 160,-.

Forhøjelsen gælder for det kommende år.

Valg af bestyrelsesmedlemmer, suppleanter m.fl.:

Nuværende bestyrelse: Svend Aage Hansen, Julius Guttesen, Søren Pallesen, Hanne D. Hansen og Bente Lykkegaard.

Efter tur afgår Svend Aage og Hanne. Begge modtager genvalg.

Suppleanter til bestyrelsen: Nikolaj Sørensen og Karen Margrethe Damkjær.

Efter tur afgår Karen Margrethe. Karen Margrethe modtager genvalg.

Nuværende revisorer: Tove Sørensen og Peter Ebbesen.

Efter tur afgår Tove. Tove modtager genvalg.

Revisorsuppleant: Emma Nielsen. (Ikke på valg).

Indkomne forslag

Eventuelt

Bestyrelsen er vært ved en øl/sodavand.

På bestyrelsens vegne
Svend Aage Hansen,
formand.

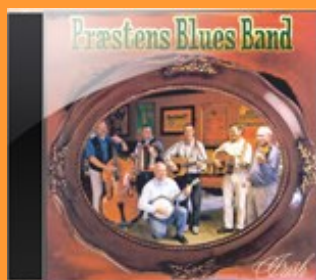
**Randbøl Sogns Lokalarkiv og Museumsforening
inviterer til IRSK – SKOTSK - DANSK fest**

Præstens Blues Band

fredag den. 18. November 2022

Bandet har udgivet 2 CDer

Randbøl Sogns
Lokalarkiv og
Museum
Grindstedvej 30
7184 Vandel

Åbent torsdage 10-16
Tlf. 7588 5489
www.rslm.dk

Vi har den store fornøjelse at invitere til en forrygende aften med det lokale og populære 6 mands orkester Præstens Blues Band.

Fra kl. 18 åbnes døren til "Glassalen" på Randbøldal Camping.

Der serveres gammeldags oksesteg med tilbehør og citronfromage til dessert - i godt selskab med orkestret, som denne aften spiller op til dansk fællessang + naturligvis irsk og skotsk traditionel musik og sang.

Der er kaffe og hjemmebagt kringle samt amerikansk lotteri, når vi trænger til en pause.

Pris pr. person kr. 300,00

Billetter sælges efter "først til mølle" - princippet.

Drikkevarer for egen regning.

Bindende tilmelding senest 10. nov. 2022 til

Bente Lykkegaard: Tlf. 4012 1892 eller

Randbøl Sogns Museum: Tlf. 7588 5489 i museets åbningstid
torsdage kl. 10-16.

Snyd ikke dig selv for denne hyggelige aften.

Venlig hilsen bestyrelsen.

Præstens Blues Band og Randbøl Sogns Museum

Tekst: Bente Lykkegaard og Præstens Blues Band's hjemmeside

Hvorfor optræder Randbøl Sogns Museumsforening som festarrangør?

Præstens Blues Band manglede for nogle år siden øvelokale og spurgte, om det var muligt at låne skolestuen på museet. På trods af, at der ikke er megen plads til musikere og instrumenter, har aftalen fungeret for alle parter. Bandet tilbød på et tidspunkt at forære foreningen en aften med musik - som tak for husly. Det blev starten på en tradition. I 2021 og 2022 er foreningens årlige generalforsamling og fest med bandet blevet slået sammen, - med mulighed for, at ikke medlemmer kan deltage i festen. Dermed får museumsforeningen gjort opmærksom på sin eksistens, (og måske medfører det tilgang af nye, velkomne medlemmer). Randbøldal Camping lægger lokaler til og står for bispisningen. Som det fremgår af plakaten, skal billetter til festaften købes inden den 10. november. Der er 70 billetter til salg efter "først til mølleprincippet", så vent ikke for længe!

Hvem er Præstens Blues Band / Galway Quartet?

Præstens Blues Band kom til verden for mere end 40 år siden. Bandet består af 6 modne mænd, og der har gennem årene været en mindre udskiftning. Navnet blev til som en spøg, da man aldrig har spillet - og aldrig kommer til at spille - blues, men for mange år siden bad den lokale avis om et navn til en artikel.

Navnet "Præstens Blues Band" blev slynget ud. (Et af medlemmerne er faktisk tidligere præst: "Pastor Emeritus"). Det har så hængt ved bandet siden. Repertoiret er irsk og skotsk folkemusik – krydret med fællessang på engelsk og dansk.

Da musikerne er spredt over flere adresser i Jylland, er det naturligt, at man også spiller i andre sammenhænge. 4 af bandets medlemmer kan således også opleves i "Galway Quartet".

Bandet lægger op til at skabe ægte pub-stemning, (syng med, snak med sidemanden og dans, hvis lysten - og pladsen - er til det). Aftenen er bevidst uhøjtidelig, og hvis én af gæsterne ønsker at give et nummer eller fortælle en historie, er det mere end velkomment

Her kommer mutter med kost og spand...

Tekst: Bente Lykkegaard

Foto: Celia Kempel

Mange af herværende blads læsere vil sikkert genkende strofen fra en populær sang fra 1960, "Heksedansen", der nærmest blev kendingsmelodi for sangeren Raquel Rastenni.

På museet blev der rumsteret med kost, spand m.m. en torsdag i september. Indenfor blev der pudset vinduer, tørret af, fjernet spindelvæv og ryddet op. Udenfor og i magasinet var arbejdet af mere praktisk og håndværksmæssig karakter. Dagen efter kom Kirsten Hansen og vaskede gulv på 3 etager. Hanne plantede alle husets blomster om. Dejligt vi kan hjælpe hinanden og på den måde holde museet pæn og rent.

Når man gør rent, risikerer man ofte selv at blive snavset. (Se foto, hvor en af de frivillige har fjernet spindelvæv med nærmest hele kroppen ☺). Efter indsatsen var der fælles frokost for de medvirkende, der nu kan byde gæster velkomne til rengjorte lokaler.

Fjernvarme:

Tirsdag, den 27. sept. blev fjernvarmen tilkoblet på museet. VVS-installatøren fjernede den gamle gaske-del Vi krydser fingre for, at varmeregningen ikke bliver for stor.

Ny klima-udstilling med fokus på ressourceforbrug før og nu.

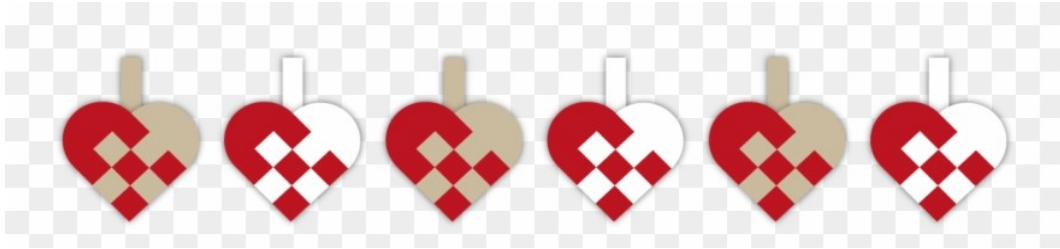
Vi er begyndt at finde spændende genstande frem fra magasinet. Bl.a. en zinkbalje som skal fortælle historien om hvordan flere kunne gå i bad i det samme vand og som regel i køkkenet, hvor der var varme fra støbejernskomfuret.

Er der nogen blandt vore læsere, som kunne tænke sig at fortælle om hvordan man sparede på ressourcerne, da de var børn. Det vil komme til at indgå i udstillingen. Sidst på måneden får vi besøg af udstillingsarkitekten, og i samarbejde med ham skal vi lave en spændende udstilling.

**Kom til julehygge på museet
første søndag i advent**

den 27. november 2022 kl. 13 -16

Besøg det pyntede museum og kom i julestemning

Udstillinger:

Broderier gennem 190 år

Vandel og Flyvestationen 1943-2003

Gamle julekalendere - og meget andet

Musikalsk underholdning med duoen "Viser i vinden"

Der sælges kaffe / te / saft og æbleskiver
fra det gamle brændekomfur

Alle er velkomne - Gratis entré

Lene Oustrup og Peter Lorenzen er en musikalsk duo fra Nørup, som har spillet sammen siden 2008.

Vi har fornøjelsen at byde dem indenfor på museet til en hyggelig eftermiddag hvor de spiller musik fra TV-jule-kalendere, ny musik til "Peters jul" og kendte julesange.

Syng med, hvis du vil.

Duoen "Viser i vinden" også kendt under navnet "Drachmanns Venner"

**Mangler du en gave til m/k der har alt
og som er interesseret i lokalhistorie,
så ring eller mail til Museet.**

De tog vore hjem II kr. 325,-
Randbøl sogn I, II og III pr. stk. kr. 225,-
Malere i Randbøl Sogn kr. 225,-
Ødekirker langs den jyske hærvej kr. 175,-
Mennesker der skabte udvikling kr. 198.-
Den danske brigade i Sverige kr. 75,-
Spidsbarren, nyeste udgave kr. 50,- udleveres gratis til medlemmer.
Spidsbarren, ældre udgaver kr. 5,-

Alle bøger er skrevet af Niels M. Schaiffel-Nielsen.

Bøgerne kan sendes ved bestilling på mail eller afhentes. Modtager betaler portoen.

Hvad koster det at besøge Randbøl Sogns Lokalarkiv og Museum?

Museet er selvstændigt og foreningsdrevet

Entré: Det koster ikke noget at besøge museet på torsdage mellem kl. 10 og 16, hvis man går rundt på egen hånd

Aftalte rundvisninger mod betaling:

Gruppe-rundvisning: **Kr. 150,-/t**

Guidet historisk byvandring: **Kr. 150,-/ t**

Besøg uden for normal åbningstid (torsdage kl. 10-16): **Kr. 150,-**

Priser vedr. lokalarkivet og skolebesøg se venligst vores hjemmeside www.rslm.dk

Frivillige bidrag modtages med tak

Venlig hilsen RSLM

<i>Formand:</i>	<i>Svend Aage Hansen, Gl. Åstvej 14, Vandel.</i>	<i>Tlf. 75 88 54 04</i>
<i>Næstformand:</i>	<i>Julius Guttesen, Tingkærvej 9, Randbøl</i>	<i>Tlf. 20 21 82 63</i>
<i>Kasserer:</i>	<i>Søren Pallesen, Gl. Stationsvej 34, Vandel</i>	<i>Tlf. 75 88 55 01</i>
<i>Sekretær:</i>	<i>Bente Lykkegaard, Rodalvej 50. Randbøldal</i>	<i>Tlf. 40 12 18 92</i>
<i>Medlem:</i>	<i>Hanne Damgaard Hansen, Mølleparken 49, Vandel</i>	<i>Tlf. 30 22 54 74</i>
<i>Suppleant:</i>	<i>Karen Margrethe Damkjær, Gl. Åstvej 8, Vandel</i>	<i>Tlf. 41 41 50 78</i>
<i>Suppleant:</i>	<i>Nikolaj Sørensen, Randbølvej, Vandel</i>	<i>Tlf. 30 74 53 76</i>

Randbøl Sogns Lokalarkiv og Museum, Grindstedvej 30, 7184 Vandel

E-mail: rslm.vandel@gmail.com, www.rslm.dk - Tlf. 75 88 54 89, åbent torsdage 10-16

Redaktion: Bente Lykkegaard/Hanne D. Hansen, **Ansvar:** Svend Aage Hansen **Distribution:** Søren Pallesen.

Trykning: Billund Bogtrykkeri, Butikstorvet 10A 2.sal, 7190 Billund. Mail: morten@billund-ugeavis.dk